

เอกสารการศึกษา

ของ กระทรวงศึกษาธิการ

๔

พระราชบัญญัติ
เครื่องแบบนักเรียน

เอกสารการศึกษา ของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๕

พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน

(จากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ ตอนที่ - หน้า ๖๔๒)

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๒)

กองเผยแพร่การศึกษา กรมวิชาการ

วันที่

เดือน

พ.ศ.

พระราชบัญญัติ

เครื่องแบบนักเรียน

พุทธศักราช ๒๔๘๒

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐)

อาทิตย์ทพอากาศ

พล อ. เจ้าพระยาพิษเบนทรโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรตรา
กฎหมาย ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนขึ้นไว้

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติ
ขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทน
ราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราช
บัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องแบบนักเรียน” หมายความว่าเครื่อง
แบบทงหลายที่กำหนดให้นักเรียน จาก โรงเรียน
รัฐบาล ใน ความ ควบคุม ของ กระทรวงธรรมการ
โรงเรียนประชาบาล โรงเรียนเทศบาล และ
โรงเรียนราษฎร แต่ง

มาตรา ๔ เครื่องแบบนักเรียนจะเป็นอย่างไร
จะให้แต่งเมื่อไรและโดยเงื่อนไขอย่างใดนั้น ให้
เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงธรรมการกำหนดไว้

มาตรา ๕ ผู้ใดไม่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบ
นักเรียนโดยชอบด้วยกฎหมาย บังอาจแต่งเครื่อง
แบบหรือแต่งเลียนเครื่องแบบดังกล่าวแล้วนั้นกต
หรือจัดหรืออุดหนุนให้ผู้ใด กระทำการดัง กล่าว
แล้วนั้นกต ถ้าตารกระทำที่ว่ามานี้ให้ปรากฏ
แก่คนทั้งหลาย โดยประสงค์จะให้เขาเชื่อถือหรือ
เข้าใจว่าผู้แต่งเป็นนักเรียน ผู้นั้นมีความผิด ต้อง
ระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวง
ธรรมการมีหน้าที่รักษาการให้เป็น ไปตามพระราช
บัญญัติ และให้มีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติ
การให้เป็น ไปตามพระราชบัญญัติ
ระเบียบนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
แล้วให้ใช้บังคับได้.

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน

พ. ศ. ๒๔๘๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียนพุทธศักราช ๒๔๘๒ กระทรวงศึกษาธิการ วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๔๘๒”

๒. ตั้งแต่วันใช้ระเบียบนี้ให้ยกเลิก ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๔๘๖ (เครื่องแบบโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนเตรียม
อุดมศึกษาภาคพายัพ) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
(ฉบับที่ ๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่อง
แบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ลงวันที่ ๕
พฤษภาคม ๒๔๘๖ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
(ฉบับที่ ๕) เพิ่มเติมในภาวะกับขั้นครั้งที่ ๑ ลงวัน
ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๖ เพิ่มเติมใน ภาวะกับขั้น
ครั้งที่ ๒ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๗ และ
เพิ่มเติมครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๘๗

๓. เครื่องแบบนักเรียนชาย โรงเรียนทุก
ประเภท ให้ประกอบด้วย

(๑) เสื้อแบบเชตคอตติ้ง ผ้าขาวเกลี้ยงไม่บาง
เกินสมควรผ่าอกตลอด สายทอกเสื้อกว้าง ๔ ซม.
ใช้ดุมสีขาวกลมแบบขนาดผ่าศูนย์กลางไม่เกิน ๑
ซม. แขนสั้นเพียงข้อศอก มีกระเป๋าคิดแนว
รวนนมเบื้องซ้าย ๑ กระเป๋า ขนาดกว้างตั้งแต่ ๘ ซม.

ถึง ๑๒ ซม. และลึกตั้งแต่ ๑๐ ซม. ถึง ๑๕ ซม. พอ
 เหมาะกับขนาดของเสือ

(๒) กางเกง แบบไทยขาสั้นเพียงเหนือเข่า
 พนักกลางลูกสะบ้าประมาณ ๕ ซม. เมื่อยืนตรง ผ่า
 สักกั ส่วนกว้างของขากางเกงเมื่อยืนตรงห่างจาก
 ขาดังแต่ ๘ ซม. ถึง ๑๒ ซม. ตามส่วนขนาดของ
 ขาปลายขาพับชายเข้าข้างในกว้าง ๕ ซม. ผ่าตรง
 ส่วนหน้า ใช้คุมขนาดบ่อมขัดซ้อนไว้ข้างใน มี
 กระเป๋าดำตามแนวตะเข็บข้าง ข้างละ ๑ กระเป๋า
 เวลาสวมให้พับชายเสือไว้ให้เรียบร้อย

(๓) เข็มขัดหนังสีน้ำตาลกว้างตั้งแต่ ๓ ซม.
 ถึง ๔ ซม. ตามส่วนขนาดตัวของนักเรียน หัว
 ทองเหลืองสีเหลืองมันผิวแบบ ชนิดหัวกลัด
 มีปดอกหนังสีน้ำตาล ๑ ปดอก ขนาดกว้าง
 ๑.๕ ซม. สำหรับสอดปลายเข็มขัด เข็มขัดนี้ใช้คาด
 กับกางเกง

นักเรียนซึ่งเป็นลูกเสือจะไข้เข็มขัดแบบลูก
เสือแทนก็ได้

(๔) รองเท้าหุ้มส้นชนิดผูก หนังหรือผ้าใบ
สีน้ำตาลไม่มีลวดลาย ให้ไข้ประกอบก้นถุงเท้าสน
แบบธรรมดา ค้ายหรือสั๊กหลาดสีเดียวกับรองเท้า

ในงานพิธีต่างๆ ไข้ถุงขาวสัเดียวกับรองเท้า

ให้ ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวง
ศึกษาธิการ มีอำนาจสั่งการให้รองเท้า ถุงเท้า
หรือรองเท้าในโรงเรียน แบบ ชนิดและสีของ
รองเท้าถุงเท้าในโอกาสอันควรได้เป็นการชั่วคราว

สำหรับนักเรียน โรงเรียนประชาบาล โรงเรียน
เทศบาลหรือโรงเรียนราษฎร์ในส่วนภูมิภาค ข้าหลวง
ประจำจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณา กำหนดว่าควร
ให้รองเท้า ถุงเท้า เพียงไรหรือไม่ เพื่อให้เหมาะสม
แก่ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น

๕. เครื่องแบบนักเรียนหญิง โรงเรียนทุก
ประเภท ให้ประกอบด้วย

(๑) เสื้อผ้าขาวเกลี้ยง ไม่บางเกินสมควร
แบบของเสื้อต่างกันตามชั้นของนักเรียน ดังต่อไปนี้

ก. สำหรับนักเรียนชั้นประถม เสื้อแบบ
คอเชตใช้ผ้าสองชั้น ส่วนกว้างของปก ๕ ซม.
แขนยาวเพียงเหนือศอก ปลายแขนจับเล็กน้อย
ประกอบด้วยผ้าสองชั้นกว้าง ๓ ซม. ผ่าอกตลอด
สาบตลบเข้าข้างใน กว้างประมาณ ๕ ซม. ทิ้งสองข้าง
ส่วนบนของสาบ ขยายให้ใหญ่ พอเบะคอแล้ว
ไม่เห็นตะเข็บข้างใน มีคิ้วขาว กลม แบบ ขนาด
ผ้านูนกลางไม่เกิน ๑ ซม. สองคม ระยะก้นคอ
ไม่ต้องติดคม ตัวเสื้อยาวพ้นเอวพอสมควร

ข. สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
และอาชีวศึกษาชั้นกลาง เสื้อแบบคอพับ
ในตัว ถักพอให้สวมศีรษะได้สะดวก สาบตลบ
เข้าข้างใน ส่วนบนของสาบให้ใหญ่พอเบะคอแล้ว
ไม่เห็นตะเข็บข้างใน มีปกขนาด ๑๐ ซม. ใช้ผ้า

สองชั้น เย็บแบบเข้าถ้ำแขนยาวเพียงเหนือศอก
 ปลายแขน จับเล็ก น้อย ประกอบด้วยผ้า สองชั้น
 กว้าง ๓ ซม. ความยาวของตัวเสื้อวัดจากข้อมือ
 ขึ้นมาเมื่อยืนตรงระยะตั้งแต่ ๑๐ ซม. ถึง ๑๕ ซม.
 ชายขอบเสื้อด้านล่างมีรอยพับไม่เกิน ๓ ซม.
 ขนาดตัวเสื้อตั้งแต่ใต้แขนถึงขอบล่างมีความกว้าง
 พอเหมาะกับตัว ไม่รัดเอว ริมขอบล่างด้านหน้า
 ข้างขวาติดกระเป๋ายาวขนาดกว้าง ๕ ซม. ถึง ๘ ซม.
 ยาว ๘ ซม. ถึง ๑๐ ซม. ตามส่วนขนาดของตัวเสื้อ
 ปากกระเป๋ามีพับเป็นริมกว้างไม่เกิน ๒ ซม. ผูกคอ
 ด้วยผ้าสกรุมทำ ชายสามเหลี่ยม กว้างตั้งแต่ ๑๐ ซม.
 ถึง ๑๕ ซม. ยาวตั้งแต่ ๘๐ ซม. ถึง ๑๐๐ ซม.
 เจอนกกลาสี

ก. สำหรับนักเรียนเตรียมอุดมศึกษา อาชีว-
 ศึกษาชั้นสูงและการเรือนชั้นสูง เสื้อแบบคอเชต
 ผ่าอกตลอด ท่อนเสื้อทำเป็นสามทบเข้าข้างใน
 กว้าง ๓ ซม. มีคอกกลมแบนสีขาว ๓ เม็ด

แขนยาวเพียงเหนือศอก ต้นแขนและปลายแขน
จับเล็กน้อยประกอบด้วยผ้าสองชั้น กว้าง ๓ ซม.
สอดเข้าเสื่อไว้ในกระโปรง

(๒) กระโปรง ผ้าสักกรมท่า เกิดยงไม่มี
ลวดลาย แบบและลักษณะต่างกันตามชั้นของ
นักเรียน ดังต่อไปนี้

ก. สำหรับนักเรียนชั้นประถม กระโปรง
แบบเสื่อติดกันด้านหน้าและด้านหลังพับเป็นกลีบ
ข้างละ ๓ กลีบ หันกลีบออกด้านนอก เว้น
ระยะความกว้างตรงกลางพองาม เย็บติดกับส่วน
บนซึ่งเป็นกึ่ง ให้ด้านหน้าและด้านหลังสูงจากเอว
ตั้งแต่ ๘ ซม. ถึง ๑๒ ซม. ตามส่วนของตัว ได้
แขนเว้าเล็กน้อย ติดสายโยงพาดไหล่จากด้านหลัง
มาด้านหน้า กว้างตั้งแต่ ๓ ซม. ถึง ๔.๕ ซม.
ที่ส่วนบน กระโปรงด้านหน้าข้างซ้ายติดกระเป๋
ขนาดกว้างตั้งแต่ ๕ ซม. ถึง ๘ ซม. ยาวตั้งแต่

๗ ซม. ถึง ๑๐ ซม. ตามส่วนขนาดของกระโปรง
ปากกระเป๋าค้นเป็นริมกว้างไม่เกิน ๒ ซม. อยู่
ระดับเดียวกับตะเข็บเอว กระโปรงยาวเหนือเข่า
เล็กน้อย

ข. สำหรับนักเรียนชั้นมัธยม เตรียมอุดม
ศึกษา อาชีวศึกษาและการเรียนชั้นสูง กระโปรง
แบบธรรมดา ด้านหน้าและด้านหลังพับเป็นกลีบ
ข้างละ ๓ กลีบ หันกลีบออกด้านนอก เย็บทับ
บนกลีบขอบล่างลงมาระหว่าง ๖ ซม. ถึง ๑๒ ซม.
เว้นระยะความกว้างตรงกลางพองาม กระโปรงยาว
เพียงใต้เข่า

(๓) เข็มขัด เฉพาะนักเรียนหญิงเตรียม
อุดมศึกษา อาชีวศึกษาชั้นสูงและการเรียนชั้นสูง
ใช้เข็มขัดหนังหรือผ้าสีดำ กว้างตั้งแต่ ๒ ซม. ถึง
๓ ซม. ตามส่วนขนาดตัวนักเรียน หัวเข็มขัดเหลี่ยม
ผืนผ้าแบบชนิดหัวกลัด ใช้หนังหรือผ้าสีดำหุ้ม
มีปลอกหนังหรือผ้าสีเดียวกับเข็มขัดขนาด กว้าง

๑.๕ ซม. สำหรับสอดปลายเข็มขัด เข็มขัดที่วาง
ให้คาดทับกระโปรง

(๔) รองเท้า สำหรับนักเรียนหญิงทุกชั้น
แบบหุ้มส้น หุ้มปลายเท้า หัวมน ชนิดมีสายรัด
หลังเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำไม่มีลวดลายสันสูง
ไม่เกิน ๓ ซม. ตามปรกติให้ใช้ประกอบกับถุง
เท้าส้น ด้าย หรือสั๊กหลาด พับปลาย สีขาว

ให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวง
ศึกษาธิการมีอำนาจสั่งการให้รองเท้างู่งเท้าหรือ
ส่งผ่อนผันในเรื่องแบบชนิดและ สีของรองเท้า
กู่งเท้า ในโอกาสอันสมควรได้ชั่วคราว

สำหรับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียน
เทศบาล หรือโรงเรียนราษฎร์ในส่วนภูมิภาค ข้าราชการ
หลวงประจำจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณากำหนด
ว่าควรใช้รองเท้า กู่งเท้า เพียงไรหรือไม่เพื่อให้
เหมาะสมแก่ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น

๕. ให้มีเครื่องหมายของโรงเรียนปักที่อกเสื้อ
เบื้องซ้ายติดบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหมสีดังต่อไปนี้

โรงเรียนรัฐบาลสามัญ โรงเรียนประชาบาล
และโรงเรียนเทศบาล สีน้ำเงินแก่

โรงเรียนรัฐบาลอาชีวศึกษา สีแดงเลือดหมู

โรงเรียนราษฎร์ สีน้ำตาลแก่

เครื่องหมายนี้คือ อักษรย่อชื่อโรงเรียนที่ปัก—
เรียนศึกษาอยู่ ใช้แบบตัวพิมพ์ธรรมดา ขนาด
๑×๑.๕ ซม. ปักไว้ระยะช่องไฟพองาม

อักษรย่อชื่อโรงเรียนสำหรับโรงเรียนรัฐบาล
ให้ใช้ตามบัญชีหมายเลข ๑ โรงเรียนราษฎร์ใช้
บัญชีหมายเลข ๒ ทำระยะเย็บบน

เครื่องหมายสำหรับนักเรียนโรงเรียนประชา
บาล มีอักษร ป. และสำหรับนักเรียนโรงเรียน
เทศบาล มีอักษร ท. ขนาด ๑×๑.๕ ซม.

ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดพิจารณาเห็นสมควร
จะกำหนดให้โรงเรียน ประชาบาลหรือ โรงเรียน
เทศบาลใด ใช้อักษรย่อชื่อจังหวัดและเลขหมาย
โรงเรียนโดยเฉพาะมิให้ซ้ำกันด้วยก็ได้ อักษรย่อ
ชื่อจังหวัด และเลขหมายโรงเรียนขนาด ๑ x ๑.๕
ซม. ให้ปักเป็นแถวเดียวกัน ใต้เครื่องหมาย ป.
หรือ ท. แล้วแต่กรณี

อักษรย่อชื่อจังหวัด ให้ใช้ตามบัญชีหมายเลข ๓ ท้ายระเบียบนี้

เลขหมายโรงเรียน โดยเฉพาะนั้น เมื่อข้าหลวง
ประจำจังหวัดได้กำหนดแล้ว รายงานให้กระทรวง
ศึกษาธิการทราบเพื่อลงทะเบียนไว้

๖. ถ้าโรงเรียนใดมีความประสงค์จะใช้เครื่องหมายเป็นอย่างอื่น ให้ยื่นรายงาน แสดงเหตุผล
ขออนุญาต เมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวง
ศึกษาธิการแล้วจึงใช้ได้

๔ เครื่องหมายนั้นต้องเป็นอักษรไทย

๗. ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่มิอำนาจสั่งให้นักเรียนใช้หมวกในเวลาแต่งเครื่องแบบได้ในโอกาสอันสมควร เช่น เดินทาง หรือเดินขบวนหรือในงานพิธีต่างๆ

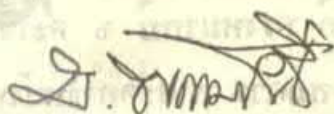
หมวกสำหรับนักเรียนชายให้ใช้หมวกกันแดดสีทากี ทรงหมวกม. ๖ ตะเข็บปีกบางวงรูปไข่กว้างพอสมควร สายรัดคางหนังหรือผ้าสีทากี สำหรับนักเรียนหญิงให้ใช้หมวกกันแดดสีขาว ทรงหมวกม. ๔ ตะเข็บ ปีกบางวงรูปไข่กว้างพอสมควร สายรัดคางหนังหรือผ้าสีขาว มีโบหูกระต่ายอยู่ด้านหลัง

๘. โรงเรียนใดมีความประสงค์จะขอใช้เครื่องแบบเป็น อย่างอื่น ให้ยื่นรายงานชี้แจงแสดงเหตุผลขออนุญาต เมื่อ กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นสมควร และ อนุญาต ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วจึงจะใช้ได้

๕. ให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจัดทำรูปเครื่องแบบตามระเบียบนี้ไว้เป็นตัวอย่าง

ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๙๓ เป็นต้นไป

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๒

รัฐมนตรี

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน (ฉบับที่ ๒)

พ. ศ. ๒๔๕๕

กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอักษรย่อชื่อโรงเรียนรัฐบาล อักษรย่อชื่อ โรงเรียน ราษฎร และ อักษร ย่อ จังหวัดใน บัญชีต่อทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๔๕๒ เพื่อให้เหมาะสมและเป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และ มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๕๒ กระทรวงศึกษาธิการวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวง

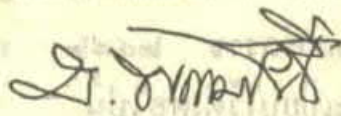
ศึกษาธิการ ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๔๕๕”

๒. ตั้งแต่วันใช้ระเบียบนี้ ให้ยกเลิกบัญชีหมายเลข ๑ อักษรย่อขอโรงเรียนรัฐบาล บัญชีหมายเลข ๒ อักษรย่อขอโรงเรียนราษฎร์ และบัญชีหมายเลข ๓ อักษรย่อจังหวัด ต่อทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๔๕๒

๓. ให้ใช้บัญชีหมายเลข ๑ อักษรย่อขอโรงเรียนรัฐบาล บัญชีหมายเลข ๒ อักษรย่อขอโรงเรียนราษฎร์ และบัญชีหมายเลข ๓ อักษรย่อจังหวัดต่อทำระเบียบนี้แทน

ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๕๕ เป็นต้นไป

วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๕๕

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ ตามระเบียบนี้ได้มีบัญชีหมายเลข ๑
อักษรย่อโรงเรียนรัฐบาล

บัญชีหมายเลข ๒ อักษรย่อโรงเรียน
ราษฎร์

บัญชีหมายเลข ๓ อักษรย่อจังหวัด
แนบต่อท้ายระเบียบอีกด้วย.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ตรา

นายกำจร สัตว์กุล พิมพ์และโฆษณา

๒๕ กันยายน ๒๔๘๖

